

Yaşlıların ve kronik hastalığı olan bireylerin influenzaya karşı aşılama sıklığı ve aşılانmayı etkileyen faktörler

Dr. Duru Mıstanoglu Özatağ

DPÜ Tıp Fakültesi Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji AD

İnfluenza aşısı

- Mevsimsel influenza tüm dünyada sirküle olan influenza viruslarının neden olduğu akut solunum yolu enfeksiyonudur.
- İnfluenzayı önlemede etkili yol aşılamadır.
- Güvenli ve etkin aşılar 60 yıldan fazla bir süredir kullanılmaktadır.
- The Advisory Committee on Immunization Practices (ACIP), 6 aydan büyük her birey için yıllık influenza aşılamasını önermektedir.

- Yaşlı popülasyonda ise influenza aşılması hastalığı önlemede daha az etkin olabilir ancak hastalığın ciddiyetini, hastalığa bağlı komplikasyonları ve ölümü azaltmaktadır.
- Aşılama özellikle influenzaya bağlı ciddi komplikasyon riski yüksek bireyler için önemlidir.
- 65 yaş üzeri bireyler ve eşlik eden kronik hastalığı olanlar ülkemiz Grip Bilim Kurulu'nun influenza aşılması için belirlediği risk grupları içindedir.

Amaç

- Ülkemizde yaşlıları ve aşılama hedefimizde belirtilen tüm kronik hastalıklar yönünden erişkin bireyleri birlikte değerlendiren çalışma sayısı literatür değerlendirilebildiği kadarıyla kısıtlıdır.
- Bu çalışma ile amacımız yaşlıların ve altta yatan kronik hastalığı olan bireylerin influenza aşısı yaptırma oranını ve aşılanmayı etkileyen faktörlerin değerlendirilmesidir.

Metod

- Çalışmada 1 Şubat 2017- 1 Temmuz 2017 tarihleri arasında Enfeksiyon Hastalıkları ve İç Hastalıkları Polikliniği'ne başvuran eşlik eden bir hastalığı olan/olmayan 65 yaş üzeri bireyler ile kronik hastalığı olan 18-65 yaş arası bireylerin dahil edilmesi planlandı.
- Hastalar sorumlu araştırmacı tarafından bilgilendirildikten sonra gönüllü olunması halinde yazılı onamı alınarak çalışmaya dahil edildi.
- Anketler sorumlu araştırmacı tarafından yüzyüze dolduruldu.
- Ankette demografik bilgiler için 8 soru, influenza ve influenza aşısı ile bilgileri için 5 soru, aşı yaptıрма oranı, aşılannama nedenleri, influenza ile ilgili bilgilerini nerden edindikleri ve influenza ile ilgili hangi konularda daha fazla bilgi sahibi olmak istediklerini içerecek şekilde 10 soru olmak üzere toplamda 23 soru soruldu.

Bulgular

- Çalışmaya toplam 818 katılımcı dahil edildi.
- Çalışmaya dahil edilen katılımcıların %31.4'ü erkek olup yaş ortalaması 57.47 ± 14.11 idi.
- Katılımcıların %33.5 (n=274)'i 65 yaş ve üzerinde idi.

Katılımcıların demografik karakteristikleri

	Tüm katılımcılar		65 yaş üstü katılımcılar
Karakteristik		n(%)	n(%)
Cinsiyet	Kadın Erkek	561 (68.6) 257 (31.4)	164(59.9) 110(40.1)
Eğitim	İlkokul Ortaokul Lise Üniversite Eğitim yok	587 (71.8) 60 (7.3) 65 (7.9) 47 (5.7) 59 (5.7)	193(70.4) 19(6.9) 19(3.6) 7(2.6) 45(16.4)
Meslek	Ev hanımı İşçi Memur Serbest meslek Öğrenci	527 (64.4) 118 (14.4) 62 (7.6) 26 (3.2) 82 (10)	161 (58.8) 73 (26.6) 14 (5.1) 1 (0.4) 25 (9.1)
Medeni durum	Evli Bekar Dul	674 (82.4) 37 (4.5) 107 (13.1)	197 (71.9) 9 (3.3) 68 (24.1)
Gelir	Düşük Orta İyi	239 (29.2) 505 (61.7) 74 (9)	66 (24.1) 181 (66.1) 27 (9.9)
Yaşadığı yer	Merkez Kırsal	649 (79.3) 169 (20.7)	205 (74.8) 69 (25.2)
Eşlik eden kronik hastalık	Yok Var	17 (2.1) 801 (97.9)	13 (4.7) 261 (95.3)

Aşı yaptıırma oranları

- Katılımcıların %12.6'sı düzenli olarak her yıl influenza aşısı yaptırdığını, %17.6'sı ise 2015/16 veya 2016/17 sezonunda influenza aşısı yaptırdığını belirtmişlerdir.
- Altmış beş yaş üzeri katılımcıların %19'u düzenli olarak her yıl influenza aşısı yaptırdığını, %27.4'ü ise 2015/16 veya 2016/17 sezonunda influenza aşısı yaptırdığını belirtmişlerdir.
- Hayatı boyunca hiç influenza aşısı yaptırmamış katılımcı oranı ise %68.9 (n=564)'dür.

Aşılanmama nedenleri

- Grip aşısı olmak gerektiğini bilmiyordum (%34)
- Aşı olmama gerek yok ben sağlıklıyım(%25.8)
- Doktorum aşı olmam gerektiğini belirtmedi (%18.1)
- Aşının gribe karşı tam bir koruyuculuğu olduğunu düşünmüyorum (%15.9)
- Aşı sonrası gelişebilecek yan etkilerden korkuyorum (%12.9)
- Aşının güvenli olduğunu düşünmüyorum (%10.2)

Aşı hakkında bilgi edinme kaynakları

- %53.4'ü televizyon,
- %43.9'u doktor,
- %6.8'si hemşire,
- %5.5'i gazete,
- %4.3'ü internet ve
- %4.3'ü ise diğer (aile-komşu, eczane, tecrübe) olarak belirtirken %1.2'si hiç bilgileri olmadığını belirtmişlerdir.

Aşı ile ilgili hangi konularda daha fazla bilgi sahibi olmak isterdiniz?

- Bireylerin %46.9'u influenzanın yol açabileceği sağlık sorunları,
- %47.7'si aşının hastalığı önlemedeki başarısını, %33.5'i aşıya bağlı yan etkiler,
- %24'ü influenza aşısının yapılması önerilen riskli bireyler konusunda, daha fazla bilgi sahibi olmak istedikleri tespit edilmiştir.

Grip ile ilgili bilgileri kimden edinmek isterdiniz?

- Aile hekimi (%65.8)
- Kronik hastalığım için takip eden doktor (%56.4)
- Sağlık otoritesi (%12.2)

Aşılanmayı etkileyen faktörler

İnfluenzaya karşı 2015/16 veya 2016/17 sezonunda aşılanan ve aşılanmayan katılımcılar karşılaştırıldığında;

- aşı yaptıran katılımcıların **merkezde** yaşama oranı,
- **65 yaş üzeri olma** oranı istatiksel olarak anlamlı derecede **yüksek**,
- **eğitimi olmayan birey oranı** anlamlı derecede **az** bulunmuştur ($p<0.05$).

Aşılanmayı etkileyen faktörler

- İnfluenza aşısı yaptıran katılımcıların yaptırmayanlara göre **influenza ile ilgili bilgi sorularını doğru cevaplama oranı** ve **influenza aşısını gerekli bulma oranı** istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksektir ($p<0.05$).
- **İnfluenza aşısı deneyimi olan** katılımcıların influenza aşısı yaptırma oranı, hayatı boyunca hiç influenza aşısı yaptırmayanlara göre istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksektir ($p<0.05$).
- Aşı yaptıran kişilerin bilgilerini **doktordan edinme oranı** istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksektir ($p<0.05$).
- **İnfluenza ile ilgili bilgilerini yeterli bulanların** istatistiksel olarak anlamlı derecede daha fazla aşılandığı tespit edilmiştir ($p<0.05$).

Sonuç-1

- Çalışmamızda katılımcı bireylerin aşılınması gerektiğini bilmemesi ve influenza için risk grubunda olmalarına rağmen kendilerini sağlıklı görmeleri en sık tespit edilen aşılınmama nedenleridir.
- Bu nedenle risk gruplarındaki bireylerde aşı ile ilgili farkındalığın arttırılmasının aşılama oranlarına katkı sağlayabileceğini düşünmekteyiz.

Sonuç-2

- Aşı olan bireylerde doktor tavsiyesinin anlamlı olarak fazla olması, aşılanmayan bireylerin **doktor tavsiyesi olmamasını** önde gelen nedenler içinde belirtmesi, yine bireylerin influenza ile ilgili **bilgi almak istedikleri kaynağı doktorlar** olarak belirtmesi nedeniyle, aşılanma artışına neden olacak uygulamaların merkezinde doktorların önemli bir rol oynayacağını düşünmekteyiz.